

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok ... 4 koruny — hal. Na pol roka ... 2 " — " Na štvrt roka ... 1 " — " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ : JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</p>
--	---	--

Pred novými udalosťami v Bulharsku.

Odvtedy, čo bola nariadená v Bulharsku všeobecná mobilizácia, neprišlo na verejnosť nič určitého o tom, čo chce vlastne Bulharsko s novým ťahom vojenským docieľiť. Z dvoch správ predsa vysvitlo, že Bulharsko ide proti Srbsku.

Prvú zpravu prináša viedeňská «Neue Freie Presse» zo Sofie v referáte o konferencii bulharskej vládnej strany. Je to vlastne dlhý výťah reči Radoslavovej, povedanej pred vládnymi poslancami. Dľa toho mal Radoslavov oznámiť, že turecko-bulharská dohoda je hotovým faktom. Smluva bola ratifikovaná a podpísali ju tak kráľ, ako i sultán a zahraniční ministri oboch krajín. 21. septembra sišli sa okresný prefekt Starej Zagory a drinopolský mešťanosta a pri tej príležitosti boly odovzdané posavád turecké územia Bulharsku. V smysle smluvy obdrží Bulharsko územie, ležiace na západ od rieky *Kuldže*. Za hranicu bude slúžiť *Tundža*, až po Drinopol, kde sa hranica odchýli na západ. *Karagač* bude bulharským a tiež veľké námestie rieky Marice, ktoré spája Karagač s Drinopolom. Trocha ďalej, za Drinopolom hranica prestúpi Maricu, skoro 2 kilometre široké turecké územie obchvátí a ťahá sa po Enos na ľavom brehu Marice. Marica bude bulharskou riekou, jej využitkovanie bude právom Bulharska, len úslužné práva tureckých obyvateľov zostanú v platnosti, ako naopak i bulharské úslužné práva zostanú neporušené na tej čiastke rieky, ktorá zostala tureckou. 11. októbra majú inaugurovať na prepustenom tureckom území bul-

harské vrchnosti. O prípadných protivách v pohraničných otázkach bude rozhodovať medzinárodný súd, v ktorom bude mať miesto bulharský, turecký, nemecký, rakúsky a švajciarsky dôstojník. Prepustené územie je asi 3000 štvorročných kilometrov veľké.

O ďalšej politike Bulharska mal povedať Radoslavov vo všeobecnosti toto: Bulharsko bude pokračovať v dosavadnej politike, pritom všetkom válečná situácia núti Bulharsko na ozbrojenú neutralitu. Situácia je najpriaznivejšou. Dosavadná politika priniesla výhody a i ďalej možno len výhody očakávať. O pomere k jednotlivým krajinám stojí: Srbsko len územie po Vardar chcelo nám dať a i to len po vojne. Srbská vláda oznámila, že radšej chce viesť vojnu s Bulharskom, než by dovolila inú zmenu hraníc. K Rumunsku je náš pomer priateľský. O politických otázkach neboly vyjednávania. Stanovisko Grécka je totožné so stanoviskom Rumunska. Grécko oznámilo ústredným mocnostiam, že vydrží v neutralite, nech by sa čokoľvek stalo na Balkáne.

Referát končí tým, že reč urobila asi taký dojem, ako by Bulharsko i naďalej vydržalo v neutralite, ale možné je, že len na krátku dobu, čo závisí od nových udalostí. Cieľ tu na to, že Bulharsko pôjde pravdepodobne proti Srbsku.

Je podivným, že v iných časopisoch podobného referátu nenachádzame, ačpráve každý väčší rakúsky časopis má svojich zpravodajcov na Balkáne, prirodzene i v Sofii. Ba naopak všade badať istú rezervovanosť, čo je znakom prílišnej neurčitosti.

Druhá zpráva, ktorá by potvrdzovala domnienku, že medzi Bulharmi a Srbmi chystá sa vojna, pochádza z talianskeho prameňa. «Idea Nazionale» sa dozvedá, že Bulharsko Srbsku poslalo ultimát, ktorý 23. septembra o 6. hodine večer zišiel. Ovšemže, ani túto zprávu nemožno kontrolovať, bo nebola ani potvrdená, ani zavrátená. My myslíme takto: Na Balkáne sa čosi chystá. Akiste vojna. Ale s kým a proti komu to ešte nevedieť.

Udalosti svetovej vojny.

Vojna proti Talianom.

Prudké boje na talianskom fronte.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa vydaná 17. septembra.

Na viacej miestach tyrolského frontu od včera znova vyvinul sa delostrelecký boj. Popoludní nepriateľský delostrelecký boj, nameraný proti našim posiciam na lafranenskej a vilgereuthenskej planine, zdal sa byť prudkejší. Dnes po polnoci talianska pechota väčšieho počtu napadla naše posície na Monte Cosrom a od tohto pohraničného vrchu na sever. *Tieto vytrhnutia, zapríčiniac nepriateľovi ťažké ztraty, sme odbili.*

Na korutánskom pohraničnom vidieku talianske delostrelectvo, zvlášte proti vidieku Tarvisu, vyvinulo čulú činnosť. Túto obec, zvlášte tamojšiu nemocnicu posícií, v blízkosti Sandognajského pohraničného priestoru, na veľkú diaľku nosiacimi kanónami Taliani vzali pod palbu.

Na primorskom fronte nepriateľ znova započal útok proti odseku Flitsch. Viac vytrhnutí Talianov sme odbili, ale boj ešte trvá.

Nížšie, pozdĺž toku Isonza, po gorické predmostie záverečne panovalo pomerne ticho. Niekoľko od Gorice na juh ležiacich obcí a severozápadný kraj doberdovskej planiny stojí pod živou palbou talianskeho delostrelectva. *Od San Martina severozápadne všetky pokusy Talianov, aby sa predrali ku našim hraniciam, za ťažkých ich ztrát sme odrazili.*

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Zas značné ztraty Talianov.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa, vydaná 18. septembra.

Na tyrolskom a korutánskom pohraničnom vidieku včera nebolo významnejšej udalosti.

Pred našou posíciou na odseku Popena (od Schludbachu na juh) požiar hory Talianov prinútil opustiť ich front.

Okolo Flitscha nepriateľ, *utrpiač ťažké ztraty,* pokračuje v napružení sily, aby sa sblížil k našim opev-

neniam. Proti našim posiciam na západných úbočiach Ravelnika a Javorčeka urobené *opätovné talianske útoky sa rozpadly.*

Tvrdenie talianskej úradnej dennej zprávy, vydané 16. septembra, že by sme my cyan obsahujúce bomby upotrebovali, samo sebou sa rozumie, je zlomyseľná vymyslenina.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Ďalšie porážky Talianov.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa, vydaná 19. septembra.

Včera talianske ťažké delostrelectvo znova započalo čulé bombardovanie proti našim opevneniam na vilgereuthenskej a lafrauenskej planine. Ináč na tyrolskej a korutánskej hranici polozenie je nezmenené.

Proti priestoru Flitscha urobený útok, ktorý nepriateľa len v samej kotline doliny stál vyše tisíc ľudí, sa zmaril. Do dnes rána *najprednejšie zákopy Taliani už vyprázdnil.*

Na priestore Vršiča nepriateľ pod rúskom večernej hmly pokúsil sa útočiť na jednu z našich predných posícií. Toto podujatie skončilo sa *s úplným nezdarom.* Okolo polnoci naše čaty múr, ktorý tam Taliani z vriec piesku postavili, i s nepriateľskými vojakmi za múrom *vyhodili do povetria.*

Na juhozápadnom odseku doberdovskej planiny Karsta minulú noc použili sme ku rozhodnutiu nepriateľských zákop.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Všetky namáhania Talianov sú marné.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa, vydaná 20. septembra.

Na tyrolskom pohraničnom území, Taliani miestami vo vysokých vrchoch, menovite na území Adamella a Dolcomitov, púšťajú sa do bezvýsledných poďujatí.

Na korutánskom fronte polozenie je nezmenené.

V kotline Flitscha pozostatky útočiacich čiat nepriateľových, z nášho bližšieho strelného okružia cúvly do svojich starých posícií.

Jedon náš letuň bombardoval nádražie a tábor v Arziere.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Činnosť nášho ťažkého delostrelectva.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa vydaná 21. septembra.

V južnom Tyrolsku naše najťažšie kanóny vzaly pod palbu nepriateľom obsadené obce, jako i talianske posície a batterie na území Leravalle (od Aly na sever).

Pred našimi posíciami na Costone (vilgereuthska planina) *Talianov, ako vždy, sme odbili.*

Jedon nepriateľský lietací stroj s dvoma plochami.

hádzal na Trient, z pera poručíka d'Anuenziova pocho-
diace, nadmieru hlúpe letáky.

Na korátánskom fronte niet významnejšej udalosti. Okolo Flitscha po úplne zmarených útokov Talianov znova nastalo ticho. Len nepriateľské delostrelectvo pokračuje v palbe.

Na ostatných punktoch prímorského frontu, válečná činnosť obmedzuje sa na palbu delostrelectva a na menšie podujatia v streleckých zákopách.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Marné a ztratypné namáhania Talianov.

Úradná zpráva z talianskeho bojišťa vydaná 22. septembra.

Severný odsek lafraunskej planiny talianska pechota dnes na úsvite za viac hodín držala pod prudkou palbou, bez toho, že by sa bola dostala napred.

Na odseku Dolomitov talianske delostrelectvo stupňovalo svoju proti Monte Piano a proti obranným odsekom, od tohto vrchu v pravo a v ľavo, namerenú palbu.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Vojna proti Rusom.

V Haliči útoky Rusov slabnú.

Úradná zpráva z ruského bojišťa, vydaná 17. septembra.

Rusi sa pokúsili, aby prevázili účinok nášho vo včerajšej zpráve spomenutého — od Bučacu severo východne prevedeného — útoku od boka. Odbili sme ich.

Pri tejto príležitosti naše delostrelectvo zničilo jeden ruský pancierový automobil. Z troch na automobile nachodiacich sa dôstojníkov dvaja zomreli, jeden sa neranený dostal do nášho zajatia; mužstvo, mimo jedného tiež zajatého šoféra, mŕtvé ostalo na mieste.

Ináč vo východnej Haliči a na fronte Ikvy boj značne popustil. Položenie ostalo úplne nezmenené.

Nepriateľ nahliadnuc, že na tomto odseku nemôže dosiahnuť výsledku, novšie tým prudkejšie útoky robí proti našim na volhyňskom pevnostnom území bojujúcim čatám. Tu včera vyvinutý boj ešte trvá.

Pozdĺž Ščary niet nič nového.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Ruská offenzíva vo východnej Haliči sa ztroskotala.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 18. septembra.

Ruská offenzíva vo východnej Haliči pozdĺž Strypy sa ztroskotala.

Nepriateľ včera opustil miesto bojov posledných dní a cúvol ku Serethu. Zanechané válečné prostriedky a iné znaky prezradzujú, že sa Rusi napochytre pohli a že sa ich cúvanie stalo s veľkou náhlosťou a shonom.

Ustálili sme, že Rusi pred našimi posíciami utrpeli ťažké ztraty.

Pozdĺž Ikvy polozenie je nezmenené.

Na volhyňskom pevnostnom území boje proti prevažnej ruskej válečnej sile ďalej trvaly. Početné útoky sme odrazili. Dnes jednotlivé časte nášho tamojšieho frontu stiahli sme späť na západ do pripravených posícií.

V Litvánii naše čaty spolu so spojencami vynútily priechod na severný breh Ščary.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Rusi sa nemôžu viac udržať vo východnej Haliči.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 19. septembra.

Vo východnej Haliči včerajší deň pokojne uplynul. Na naše čary pozdĺž Ikvy nepriateľ silnejšie strieľal z kanónov.

Na volhyňskom pevnostnom území zaujatie našich nových posícií nepriateľ nemýlil.

Z Litvánie cúvajúceho nepriateľa medzi tamojšími nemeckými armádami napredujúca cisárska a kráľovská válečná sila prenasleduje.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Odrazené ruské útoky.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 20. septembra.

Od Lucka na východ naše posície včera opätovne veľké ruské sily napadly. Naše čaty, medzi nimi landwehrové čaty z okolia Egeru a zo západného Česka, všade odbily nepriateľa, na početných miestach v boji chlapa proti chlapovi.

Proti nášmu frontu pozdĺž Ikvy na odseku pri Kremenieci Rusi tiež silné stĺpy viedli k útoku. Na jednotlivých miestach podarilo sa Rusom prísť na západný breh Ikvy, ale ich naše ta pospiechajúce rezervy všade odbily.

Nepriateľovi zvlášte naše delostrelectvo zapríčinilo veľké ztraty. Včera do večera sme vyše tisíc zajatcov priviedli.

Meno Hindenburga nosiaci 69. peší pluk podal novší dôkaz svojej bojaschopnosti.

Vo východnej Haliči bolo ticho. Tam je polozenie nezmenené.

V Litvánii bojujúce cisárske a kráľovské válečné sily prišli na východný breh rieky Luchovčy.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Všetky novšie útoky Rusov sme odbili.

Úradná zpráva z ruského bojišťa vydaná 21. septembra.

Na odseku od Lucku východne, odbili sme novšie proti našim posíciam urobené útoky.

Pri Ikwe krížny oheň našich batterií rozprášil niekoľko nepriateľských čiat, keď sa na západnom brehu rieky chcely zahniezdif.

Ináč včerajší deň na severovýchodnom bojišti ticho sa minul. Položenie sa nezmenilo.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Novší úspech našich čiat v Litvánii.

Úradná zpráva z ruského bojišta vydaná 22. septembra.

Vo východnej Haliči a vo Volhynii položenie je nezmenené.

Pozdĺž Ikwy na jednotlivých miestach boly prudké delostrelecké boje.

Ku tomu smerujúci pokus Rusov, aby prešli cez rieku, v palbe našich batterií sa zmaril.

V Litvánii bojujúce naše čaty včera na odseku Novaja-Myš jednu ruskú posíciu prelomily, 900 mužov zajaly a 3 strojové pušky ukoristily.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Nemecko-ruská vojna.

O udalostach ruského východného a juhovýchodného bojišta hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

Z východného bojišta.

17. septembra. **Armády maršalla Hindenburga:** Od Dünaburgu (Dvinska) južne prišli sme na hradskú medzi Widsy—Goduziški—Komai. Widsy sme dnes ráno po prudkom boji v obci zaujali.

Od Vilny severozápadne, severne a severovýchodne pokračujeme v útočení.

Od Olity—Grodna na východ položenie v podstate je nezmenené.

Ščaru pri obci podobného mena sme prekročili.

Armády maršalla bavorského kniežata Leopolda: Naše čaty aj tu na viacerých miestach vynútili priechod cez Ščaru.

Armády maršalla Mackensena: Od Pinska severne močaristý vidiek očistili sme od nepriateľa.

18. septembra. **Armáda maršalla Hindenburga:** Pri Sloku odbili sme nepriateľské vytrhnutia.

Proti dūnaburgskému (dvinskému) predmostiu pokračujeme v útočení. Jednotlivé časte nepriateľských predných posícií sme zaujali.

Pri Vilne naše čaty postupujú napred.

Medzi Vilijou a Njemenom *ruský front na rozličných miestach sme prelomili.* Od dnes rána nepriateľ cúva. Zajali sme 26 dôstojníkov a 5380 mužov, ukoristili sme 16 strojových pušiek.

Pravé krídlo a armáda maršalla bavorského kniežata Leopolda cez Ščaru previezly veľké sily. Nepriateľ začína cúvať.

Armády maršalla Mackensena: Na oholí Telesany—Logisie a od Pinska južne nepriateľa odtiskli sme ďalej nazad. Z príležitosti prenasledovania ku Pinsku, nadobudnutá korisť vzrástla na 21 dôstojníkov, 2500 mužov a na 9 strojových pušiek.

19. septembra. **Armády maršalla Hindenburga:** Novogeorgiewská korisť, dľa teraz skončeného spočítania, obnáša 1640 kanónov, 23.219 pušiek, 103 strojových pušiek, delostreleckého streliva na 160.000 výstrelov a 7,098.000 nábojov do pušiek.

Počet pri Kowne ukoristených kanónov vzrástol na 1301.

20. septembra. **Armády maršalla Hindenburga:** Nepriateľ pred naším útokom na priestore predmostia Dünaburgu (Dvinska) z Novo-Alexandrovskaja bol prinútený cúvnuť do jednej zadnejšej posície. Zajali sme 550 Rusov. Pri Smorgone nepriateľ pokúsil sa o prelomenie. Odbili sme ho. Náš útok proti Rusom, ufahujúcim sa z okolia Vilny, je v prúde. Naše čaty aj ďalej na juh prenasledujú cúvajúceho nepriateľa.

Čiaru Mjdzinki—Lida—Soljane sme dosiahli.

Armády maršalla bavorského kniežata Leopolda: Nepriateľ len priechodne vyvinul odpor na jednotlivých miestach. Armády prišli pri Dvorzeci a od tohto východne na odsek Molezadz a s pravým krídlom bližia sa k odseku Myšanky.

Armády maršalla Mackensena: Nepriateľa všade aj ďalej sme zpät odtiskli.

21. septembra. **Armády maršalla Hindenburga:** Útok čiat generálobersta Eichhorna od Ošnijan severozápadne a juhozápadne pokročil. Pravé krídlo armád počas boja zadných vojov prišlo na vidiek od Lidy na východ a od Novo-Grudeka na západ.

Armády maršalla bavorského kniežata Leopolda: Pri Dworeci a od neho na juh vynútili sme priechod cez Molčadz. Ďalej južne naše čaty počas prenasledujúceho boja prišli po čiaru fahajúcu sa od Molčadz—Novoje-Myši na juhovýchod (od Ostrowa na západ).

Armáda maršalla Mackensena: Položenie je nezmenené.

22. septembra. **Armády maršalla Hindenburga:** Od Lennewadenu na juhozápad (pri Dvine od Fridrichstadtu severozápadne) Rusi vytrhli napred. Boj tu ešte trvá.

Od Smelyny na východ (od Dvinska juhozápadne) naše čaty v šírke troch kilometrov *vtrhly do nepriateľských posícií.* Zajaly 9 dôstojníkov a 2000 Rusov a ukoristily 8 strojových pušiek. Od Osmjan na severozápad a juhozápad náš útok aj ďalej priaznive napreduje. Na oboch bokoch Subotnikov prešli sme cez odsek Gavja. Naše pravé krídlo postúpilo po vidiek od Novograduku na sever.

Armády maršalla bavorského kniežata Leopolda: Na odseku Molčadz prešli sme i na juhovýchod za obec podobného mena. Na západnom brehu Myšanky ruské posície na oboch stranách železničnej čiar

Brest-Litovsk—Minsk sme útokom dobyli, medzičím sme 1000 Rusov zajali a 5 strojových pušiek ukoristili. Dalej na juh obec Ostrow po boji v obci sme dobyli. Pri Telechanoch cez Oginský kanál napredujúce naše oddelenia zahnali Rusov smerom Dobroslavky.

Armády maršalla Mackensena: Od Lovysina východne byly menšie bitky.

Z juhovýchodného bojišta.

17. septembra. U nemeckých čiat niet žiadnej novej udalosti.

18. septembra. Pred nemeckými čiatami Rusi začali cúvať.

20. septembra. Nemecké čaty v menších srážkach zajaly vyše 100 Rusov.

21. septembra. U nemeckých čiat spomenutia hodnej udalosti sa nestalo.

Vojna Nemcov proti Francúzom a Angličanom.

O udalostiach bojišta proti Francúzom a Angličanom hlavný válečný stán nemecký vydal nasledovné úradné zprávy:

18. septembra. Naši letúni napadli nepriateľské lode ktoré sa pred Düikirchenom zjavily. Jedon torpedoborec trafili.

Na fronte položenie je nezmenené.

Francúzi marne sa pokúsili, aby pri Perthesi od nich vzatú časť zákopy zpät zaujali.

19. septembra. Od Bray juhovýchodne, pozdĺž Somme, v nepriateľskej posícii a za ňou jedno naše rozsiahle rozhodenie sa podarilo.

V boji pre nás priaznivom, ktorý za tým nasledoval, Francúzi utrpeli značné, krvavé ztraty. Niekoľko Francúzov sme zajali.

Bezprostredne od Argonn na západ dve zákopy kopajúce nepriateľské oddelenia naše delostrelectvo svojou palbou s ťažkou ztratom nepriateľa rozprášilo.

Čulá kanonáda na veľkej časti frontu trvá ďalej.

(Bray leží pri Somme, od Albertu na sedem kilometrov na juh.)

21. septembra. Na odseku Souchez—Arras francúzske delostrelectvo takmer neprestajne pokračovalo v silnej palbe.

Na okolí Neuville došlo ku boju s ručnými granátmi.

Včera v rúmy rozstrieľaná budova pre hate pri Sapiquenle (pri kanále Aisne-Marne, od Reimsu severozápadne) v noci po rozhodení zbytkov dľa plánu a bez toho, aby sme sa s nepriateľom dostali do potyku, sme vyprázdňili.

Od Perthesa na západ (v Champagne) a v Argonnách v posícii nepriateľa previedli sme zdarné rozhodenia podkopov.

Na Hartmannsweilerkopfe viac útokov ručnými granátmi sme odbili.

Vojna Turecka proti Rusom, Angličanom, Francúzom a Talianom.

O udalostiach bojišta proti Rusom, Angličanom, Francúzom a Talianom hlavný válečný stán turecký vydal nasledovné úradné zprávy:

Dardanellský front.

17. septembra. Položenie je nezmenené. Naše v rozličné smery vyslaté objavujúce čaty pri každej príležitosti znepokojujú nepriateľa a korisťou naložené vrátili sa z ich prekvapujúcich útokov.

Naše delostrelectvo s účinkom bombardovalo nepriateľa, ktorý sa o to unúva, aby kopal zákopy. Palba našich kanónov viackrát rozprášila tieto nepriateľské čaty.

Na odseku Sed il Bahru naše delostrelectvo 16. septembra na ľavom krídle okolo jedného nepriateľského hadzača mín zapríčinilo veľký výbuch.

Jedna čiastka našej flotty so zdarom bombardovala jedon maják Krymského polostrova, jako i osadu jednej dielne. Nepriateľ odpovedal palbou pušiek a kanónov, ale v našich lodiach nezapríčinil škody. Na tomto istom okolí, na okolí južnej čiastky polostrova, naše lode štyri naložené ruské parolode potopily.

Irakský front.

Na okolí Kelet-ul-Nedjimu v noci na 12. septembra naši dobrovoľníci proti jednému nepriateľskému táboru urobili prekvapujúci útok, nepriateľovi zapríčinili veľkú škodu a mali veľkú korisť. Druhého dňa sme opäť urobili útok proti nepriateľskému táboru a odohnali sme odtiaľ nepriateľa, ktorý zanechal sto mrtvých.

Dňa 16. septembra od Kerny na sever k sleteniu sme prinútili jedno anglické lietadlo, vodiča a sprevádzateľa sme zajali. Lietací stroj sme opravili a teraz ho my upotrebujeme.

Na ostatných frontoch žiadna zmena.

Dardanellský front.

19. septembra. Na odseku Anaforty naše delostrelectvo napadlo nepriateľské čaty, ktoré pred našim pravým krídlom konaly šiancovú prácu.

Na odseku Ari Burnu naše delostrelectvo na ľavom krídle spustošilo veľkú časť posícii na hádzanie bomb a streleckých zákop nepriateľa. Nepriateľskú pechotu, ktorá svoje strelecké zákopy opustila, sme zničili.

Na odseku Sed il Babru pred našim ľavým krídlom so šiancovou prácou zamestnávajúce sa nepriateľské čaty prudkou palbou sme prinútili, aby prestaly v práci.

Nepriateľ proti nášmu ľavému krídlu zaviedol prekvapujúcu palbu a zmrhal milióny nábojov bez toho, aby nám bol zapríčinil ztratu,

Dňa 19. septembra jednu nepriateľskú torpedovú loď, ktorá sa blížila k ústiú Kerevizdery a bombardovala naše posície, prinútili sme k úteku. Nepriateľ odpovedal palbou zavedenou so suchej zeme a s ostrova Mavro, ale nedocielil žiadneho výsledku.

Jedon nepriateľský lietací stroj na našu jednu pred Degrimen—Burnu meškajúcu nemocničnú loď hodil štyri bomby. Ustálili sme, že nepriateľ svoje nemocničné lode upotrebuje k vozeniu vojska, jako i k tomu, aby na stážnoch lode umiestnil strážcov.

Irakský front.

Dňa 18. septembra opäť sme urobili prekvapujúci útok proti nepriateľovi pri Korne. Nepriateľa sme prinútili, aby svoje kanóny a jednu čiastku svojich na breh vyložených čiat zpät zaviedol na lode. Nepriateľa medzi tým stihla ťažká ztrata. Toho istého dňa naša, dobroveľníkmi posilená jazda dostala sa za nepriateľský tábor, previedla zdarné výskumy a odohnala nepriateľa.

Vojna proti Srbom.

Práca nášho delostrelectva pri Drine.

Úradná zpráva zo srbského bojišťa vydaná 21. septembra.

Naše delostrelectvo pri dolnom toku Driny pomýlilo opevňovacie práce Srbov. Inej noviny niet.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Delostrelecký boj pri Sáva a Drine.

Úradná zpráva zo srbského bojišťa, vydaná 22. septembra.

Pri Sáva a na dolnom toku Driny byly delostrelecké boje a šarvátky menších rozmerov.

Táborská sv. omša.

Jedna naša loď anglickú parolod «Patagonia», ktorá bola naložená nákladom, pred prístavom Odessy potorpedovala a potopila.

Na ostatných frontoch polozenie je nezmenené.

Talianske križiaky pred Dardanellami.

Athény, 22. septembra. Dľa salonických zprávk od 15. septembra viac talianskych ľahkých križiakov je pred Dardanellami. Z anglického prameňa rozširujú chýr, že onedlho prídu ta talianske dopravné lode s vojskom a s ťažkým delostrelectvom. To je skutočnosťou, že od istého času na anglickom hlavnom válečnom stáne meškajú početní talianski dôstojníci. Talianska blokáda maloasiatických brehov takmer výlučne oškoduje grécku obchodnú plavbu. Grécke časopisy preto vyzývajú vládu, aby sa proti blokáde ohradzovala v Ríme.

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!

Na Požarevac a na V. Gradište hodili sme bomby. Černohorské delostrelectvo páliło na Teodo.

Podmaršall Höfer,
námestník šéfa generálneho štábu.

Činnosť nášho delostrelectva.

Z novinárskeho válečného stánu 21. septembra oznamujú: Naše delostrelectvo v akcii, ktorú novšie na srbskom bojišti započalo, aj včera pokračovalo. Predbežne pri dolnom toku Driny vstúpilo do práce delostrelectvo a podarilo sa mu tam opevňovacie práce konajúcich Srbov granátovou palbou odohnať.

Z novinárskeho válečného stánu 22. septembra oznamujú: Na juhovýchodnom bojišti pred pár dňami započatá čulejšia činnosť ešte trvá. Delostrelecká palba po Sáva a po čiaru dolnej Driny ani včera neprestala. Jedon náš lietací stroj kružoval nad Požarevacom a hodil naň bomby.

Starajte sa o chudobné rodiny bojujúcich!

«Fremdenblatt» o offensive na juhovýchode.

Viedeň, 22. septembra. Z tej príležitosti, že sa proti Srbsku znova započaly válečné operácie, «Fremdenblatt» píše nasledovné: Započatie nových operácií proti Srbsku, ktorých sa teraz vo vernom zbrannom

Bulharský generál o Dardanellách.

Carihrad, 21. septembra. Bulharský generál Kovačev, ktorý počas balkánskej vojny bol veliteľom IV. bulharskej armády, v rozhovore so spolupracovníkom časopisu «Tašvir i Efkiar» povedal:

Potešenie.

priateľstve aj nemecké čaty zúčastňujú, stalo sa pri výhladoch zdar slubujúcich a dokazuje, že spojenci napriek tej svojej veľkolepej činnosti, ktorú na západnom, východnom a juhozápadnom bojišti vyvinujú, majú hojnosť rozhodnutia, sily a predovšetkým potrebných prostriedkov ku tomu, aby aj na novom fronte s najväčším zdarom ukázaly silu svojej šable.

— Dardanelly, ako som to na počiatku vojny pred jedným bulharským novinárom už povedal, považujem za nedobitné. V prvom rade pre topografické pomery Gallipolského polostrova, po druhé pre chrabrosť tureckého vojska, ktoré má také vlastnosti, akých anglická a francúzska armáda nemá.

Generál Kovačev myslí, že Angličania a Francúzi

prinútení budú prestať s akciou proti Dardanellám. Čo sa týče turecko-bulharského pomeru generál Kovačev riekol, že pomer je mimoriadne srdečný a vzhľadom na vzájomné záujmy so dňa na deň stáva sa lepším. Medzi Tureckom a Bulharskom už niet takej otázky, ktorá by mohla zavdať príčinu ku nedorozumeniam. Dnes zrak každého Bulhara upretý nameraný je proti Srbsku, ktoré Macedóniu vyrvalo Bulharom z rúk. Kovačev s veľkým optimizmom hovoril o výhladoch centrálnych mocností, ktorým kynie konečné víťazstvo.

Anglické robotníctvo proti povinnovatej vojenskej službe.

Berlin, 22. septembra. «Tägliche Rundschau» oznamuje z Kopenhágy: Londýnske robotnícke spolky na nedeľu svolali 4500 shromaždení. Na všetkých shromaždeniach budú sa ohradzovať proti všeobecnej vojnopovinnosti. Predsedníctvo robotníckej strany vydalo ohlas, v ktorom rozvinuje, že anglické robotníctvo vypovie štrajk, jestli parlament uvedie do života povinnovateľnú vojenskú službu.

Následky odročenia dумы.

Kopenhága, 22. septembra. Ešte neprišli spohľadlivé zprávy, že jaký účinok malo odročenie dумы, ale že tento účinok nebude taký, ako to Goremykin a reakcionárne dvorné kruhy očakávaly, je už teraz takmer celkom isté. Ešte aj niekoľkí vplyvní členovia terajšej vlády boli toho náhľadu, že odročenie dумы bude mať katastrofálne následky. Goremykin si myslel, že odročením dумы nastraší konservatívne živly v dume utvoreného bloku. Že tento svoj cieľ nedosiahol, už teraz možno ustáliť. Požiadavky dумы aj v páde pokojného riešenia budú ešte radikálnejšie než byly dosavádne. Tak sa zdá, že sa budú opakovať udalosti r. 1905. a 1906. Tentokrát ale duma iste zvíťazí. Jej auktorita a morálna sila následkom odročenia len vzrástla. V celej ríši zatvárajú ľudia a prekutávajú domy.

Poučenie Balkánu.

Viedeň, 23. septembra. Orgán spoločného zahraničného ministerstva «Fremdenblatt» o všeobecnej mobilisácii Bulharska píše:

Ministerpredseda Radoslavov mal účasť v tom veľkom zadostučínení, že tie isté veľmoci, ktoré pred dvoma rokmi s toľkou zášťou naplnené horlily okolo poníženia Bulharska, teraz najdotieravejším spôsobom sa unúvaly o to, aby získaly lásku tohto poníženého Bulharska. Teraz i Srbsko mohlo zvedieť, nakoľko je pomínuteľná láska mocností, lebo sa Francúzsko a Rusko teraz nedesilo toho, aby nutnými prostriedkami účinkovali na svojho spojenca cieľom prepustenia polovice jeho územia, aby Bulharsko, s ktorým len nedávno tak nehanebne zachádzaly, svoju armádu prepustilo štvorspolku. Balkánske národy by z tohto mohli stiahnuť poučenie, koľkú cenu má priateľstvo a láska Ruska a jeho žoldnierov a môžu vidieť z tohto, že

zo stanoviska ich udajne bezžisťných dobrodincov balkánske národy sú ničím iným, len prostriedkami, nie sú inými, len citronami, ktoré vyžmýkajú, potom odhodlia. Radoslavov sľuby štvorspolku dostatočne ocenil. Po zkušenostach posledných rokov vedel, že z tejto strany krajina nemôže dobré očakávať a Bulharsko i ďalej ostalo v svojom očakávaní, v absolútnej neutralite. Čakalo tú hodinu, ktorá dovolí, aby z nečinnosti vystúpilo a dľa osvedčenia Radoslavova táto

Zbitý Rus na úteku zbija po uliciach jedného rus

hodina teraz udrela. Bulharsko vystúpilo zo stanoviska absolútnej neutrality a vstupuje do stavu zbranej neutralnosti. Mobilisovanie bulharskej armády sa stane a Bulharsko tak sa zdá stojí tam, že môže uskutočniť svoje sny, túžby.

Grécko a Srbsko.

Berlin, 23. septembra. Athénsky dopisovateľ «Berliner Lokalanzeiger» a oznamuje: Ako sa dozvedám, porada ministerpredsedu Venizelosa s kráľom skončila sa úplným dohodnutím ohľadom držania sa Grécka voči najnovšiemu obratu na Balkáne. Grécko prípadne zbranné vystúpenie Bulharska nepovažuje za príčinu ku tomu, aby so svojej strany pri boku Srbska zamie-

šalo sa do boja, lebo žiadna smluva ho nezaväzuje, aby sa zamiešalo do svetovej vojny.

Kritické polozenie ruských armád.

Chiasso, 22. septembra. Petrohradský zpravodajca časopisu «Corriere della Sera» píše o nepokojnosti, ktorú budí polozenie ruskej armády, ktorá stojí na čiare Vilna—Lida—Baranoviec a od severa a od juhu

uliciach jedného rusko-poľského mesta.

je temer obkolesená. Na tejto čiare, ktorá bráni cúvanie vilnanskej armády, Rusi predbežne ešte silne odporujú. Krem železnice čatám stoja k službe i dobré hradske. Obavy budí, že Nemci postúpili už po Pinsk a na sever odľali cestu Molodečno—Plock. Ruské armády teraz bojujú podelené na tri, jedna od druhej neodvislé skupiny; jedna, ktorú možno severnou menovať, stojí medzi Východným morom a Dünaburgom (Dvinskom), druhá, prostredná na čiare Vilna—Baranoviec—Pinsk—Minsk, tretia, južná skupina medzi Rovnom a Dnjestrom. Z rozloženia armád nasleduje úloha, ktorá čaká riešenie: severná skupina bráni Petrohrad, prostredná Moskvu a južná Kijev. V tomto okamihu mimoriadne dôležité je napredovanie nemeckej jazdy

ku Molodičnu. Jestli by za nemeckou jazdou skutočne tiahla pechota, v tomto páde príde ku bitke, ktorá bude mať rozhodujúci význam.

Genf, 22. septembra. Francúzska tlač mimoriadne žive sa zaoberá s udalosťami na ruskom bojišti. Majór Civrieux v «Matine» píše:

— Nateraz len o jednom môže byť reč: o obkolesení ruského centra. Alexejev mimoriadne rýchle musí konať, lebo ináč Rusov stihne katastrofa.

O padnutí Vilny francúzske časopisy mlčia.

Amsterdam, 22. septembra. Všetky časopisy zaoberajú sa padnutím Vilny. Dobitie Vilny považujú za veľavýznamnú udalosť a hovoria o možnosti obkolesenia viac ruských armád. Keby veľkoknieža Nikolajevič bol býval hlavným vodcom, mesto by už dávnejšie boli vyprázdniť. Stala sa veľká taktická chyba. Nemci v chrbte Rusov zaujali dve do Petrohradu vedúce železničné čiarly a týmto polozenie Rusov stalo sa nebezpečnejším, než kedysi bolo. «Handelsblad» o obsadení Vilny píše: Následkom padnutia Vilny celý dvinský front Rusov nachodí sa v nebezpečí. Padnutie Dvinska (Dünaburga), ba aj Rigy je bezprostredne blízko. Rusom aj tu hrozí nebezpečie obkolesenia, jestli sa Nemcom podarí prísť ku Plocku a Rusov do chrbta napadnúť.

Dla londýnskeho «Central News»-u fabriky Vilny nepodarilo sa zavčasu vyprázdniť, lebo rýchle napredovanie Nemcov prekvapilo vrchnosti. Štátné archívy však podarilo sa odviezť na bezpečné miesto.

Zabezpečenie budúročnej úrody.

V čas vojny toho býva víťazstvo, kto je na všetky možnosti najlepšie pripravený. Toto sme s potešením zkusili aj my počas prvého roku vojny. Naši hrdinovia na frontoch dľa všetkých možností boli zaopatrovaní muníciou, proviantom a ostatnými potrebami, tí ale, čo zostali doma, s napnutím svojich síl pracovali či na poli, či v dielňach na tom, aby bojujúca armáda v ničom nedostatok netrpela. Takto všetci stojíme v boji proti nepriateľom a buď Bohu chvála, môžeme poukázať na také zdary, ktoré oprávňujú všetky naše nádeje, že v tejto nám nanútenej krvavej vojne konečné víťazstvo bude naše.

Kedy dôjde k tým zápasom, ktoré rozodnú konečné víťazstvo, to pravda nikto nevie a ani do proctva sa púšťať neradno. To je veľmi nevďačné remeslo. Ale že aj ďalej musíme sa chystať a to zo všetkých našich síl, aby konečné víťazstvo našich zbraní bolo čo najistejšie zabezpečené, o tom práve zo zkusenosti minulého roku berme si poučenie. Jako armáda na bojišti ustavične pripravuje sa k novým bojom, tak aj my tu za frontom musíme pracovať na tom, aby naša armáda ani v ďalších bojoch netrpela žiaden nedostatok a mala všetko, čo jej je potrebné.

Božiemu požehnaniu a vyvinutej pracovitosti a usilovnosti možno ďakovať, že sa tohoročná úroda dobre vydarila, čím sa ďalšie válčenie výdatne napo-

mohlo. Dnes je mlatba zväčša už skončená, mlátia kde-tu len ešte veľké panstvá a malí gazdovia na hornatých krajoch. Ministerstvo orby teraz vydalo novší výkaz o tohoročnej úrode, z ktorého vysvitá, že sa na jednom jutre urodilo pšenice priemerne 7 a pol metr. centa, okrúhlym počtom 41,200.000 metr. centov. Predošlého roku urodilo sa pšenice 28,641.091 metr. centov. Raže urodilo sa teraz 11,549.890 metr. centov, kdežto lanského roku 10,771.650 metr. centov. Viac urodilo sa aj jačmeňa, aj ovsa. Kukurica sa znamenite vyvíja, cukrová repa je všade dobrá. Strukoviny tiež dobre zarodily. Pašienky sú pekné a dobytok nachodí na nich dobrú pašu.

So sprataním tohoročnej úrody nastáva ale hned starosť o zabezpečenie budúcoročnej úrody a táto starosť vzhľadom na vojnu neeh je najprvšou. Všetky práce potrebné ku zabezpečeniu budúcoročnej úrody treba previesť čo najskôr a čím najdokonalejšie v plnej miere. V pomínom roku zabezpečenie úrody bolo dosť ťažkou úlohou, lebo počet pracovných rúk následkom povolania do zbrane klesol. Teraz ale následkom nových assentírok počet pracovných rúk klesol ešte viac, aj zápražného statku je menej. Ale zkušnosti, ktoré priniesol pomíny válečný rok, budú nám v mnohom ohľade na pomoci a týmito poučení premôžeme aj nové ťažkosti.

Ku obrozeniu poľa zostali doma len starší chlapi, ženy a odrastlejšie deti. Lanského roku utvorené obecné gazdovské výbory nech sa naskutku chytia práce, nech ustália nedostatky a nech sa vopred postarajú o všetko, aby väčšie prekážky nehatily zabezpečenie budúcoročnej úrody. Podľa pomerov a potreby k obrozeniu poľa nech použijú zajatcov, parné pluhy a gazdov nech povzbudzujú ku obrozeniu poľa tak, aby ozimná siatba nakoľko len možno všade bola na čas skončená. Zvláštnu pozornosť nech dávajú na dobré semeno ku siatu, lebo od tohto nemálo závisí koľkosť budúcoročnej úrody.

Čím väčšie prekážky sa kde ukážu, tým väčšmi máme napnúť naše sily ku ich premoženiu. Ako našich hrdinov na bojištach neodstrašujú žiadne prekážky, žiadne strelby nepriateľa, ba len povzbudzujú ich ku novším hrdinským skutkom, tak aj nás tu za frontom každá prekážka povzbudzovať má ku väčšej pracovnosti a vytrvalosti. Tam na frontoch naši vífazia nad nepriateľmi so zbraňou, my tu za frontom vífazme pluhom, rýlom a kosou.

Listy narukovaných Spišských Magurčanov z bojišta.

Richvaldský mládenec Ján Michna, obecný vojak 67. pešieho pluku, v svojej 25. aug. datovanej karotke medzi iným píše svojmu duchovnému: Krásne im ďakujem za list, ktorý mi písali 16. augusta. Aj tu knižočku «Sv. Jur» som tiež dostal, veľmi je to krásne čítanie. Tuná máme hodne dážďa, málo dňa, žeby ne-

padalo. Prosím aj na ďalej o láskavé dopisovanie. Modlite sa za mňa. V svojej 10. sept. datovanej dopisnici píše: My sme už dosť ďaleko za hranicou v Ruskej.

Richvaldský mládenec Štefan Michna, obecný vojak 10. pešieho pluku, v svojej dopisnici z 26. augusta píše svojmu duchovnému: List som dostal 24. aug. i všetko, čo mi poslali: «Buditeľa katolíckeho ľudu» i knižočku o škodlivosti liehových nápojov. Je to krásne, poučné čítanie. Ja som chvála Bohu zdravý. Teraz sa tak nebijeme, od 1. aug. sme len raz robili útok, ale sme Rusov zahnali ďaleko. Krásne vás pozdravujem a vínšujem vám všetko dobré. S Bohom ostante. Do vôle božej sa oddávam.

Richvaldský kolár Štefan Merčak, ktorý slúži pri 6. korpstrénparku, v svojom 22. augusta datovanom liste píše svojmu duchovnému: Ja som pri dobrom zdraviu, len keďby mi Pán Ježiš i naďalej dal také zdravie v tom ďalekom svete. Už sme ďaleko od domu, už teraz tu nemožeme nič dostať: žiaden dohán, žiadné cigarety, bo to všetko tí nešťastní kozáci zruntujú, popália, bars tých ľudí na vnivoč obrátia, všetko im spália, aj chyže. A tu bars škodu majú, bo tu už všetko mali posbierano z pola, tu už po sbierkoch. Pýtam ich o prebačenie, že som páru dní zameškal, jak som list odobral, bo som nemohol zaraz písať, bo sme maršovali deň pri dnu. List som dostal a tam boli v ňom i jedné novinky a tie novinky som prečítal spolu i s mojím kamaratom, a to bol Slovák z Nógrádskej, ale pošiel do špitála 22. augusta a tí ostatní sú Maďari, len že sa dobre snášame. S pekným pozdravom. Ten istý v svojej karotke z 5. septembra píše svojmu duchovnému: List som odobral pri dobrom zdraviu i tie dve knižočky, čo boli v ňom. Veľmi som sa potešil knižočke o Srdci Pána Ježiša, lebo som to nemal. S mojím dobrým kmotrom Nedoroščíkom i so Žefankom, čo má Kašprovú, sme sa zešli na ceste, bo teraz ideme na inšie miesto ale neviem kde nás zašikujú, už jeden týždeň každý deň ideme. S úctou.

Hafčanský gazda Ondrej Kromka, obecný vojak 32. poľného jagerskeho bataillonu, v svojej 3. septembra datovanej karotke píše svojmu duchovnému do Richvaldu: Pozdravujem ich pán veľkomožný a píšem im páru slov. Ja tote čísla dostal i knižočky i toho listu. A píšem im, že sme mali veľké bitky s Rusom, ale kde sa nám stavi, to ho všade vyženieme z jeho zákopoch. Už len jedné má v našej Galicii. To keď nám Pán Boh pomože, to už máme čisto. Ale im nemožem všetko písať. Tak sa s Bohom majú otče duchovný.

Hafčanský gazda Jozef Gurovič, kaprál iglovského etappen bataillonu, píše svojmu richvaldskému duchovnému: Písaná karotka 29. augusta. Prvsie nech bude pochválen Pán Ježiš Kristus i meno Panny Marie Škalpirskej i Panny Marie Svateho Ruženca. Tak ja ich pozdravujem otče duchovny na stokrát razy. Ja od nich list dostal 26. augusta, ale som nemohol zaraz nazad písať, bo sme maširovali do mesta, kde je fes-

tung,
Ale p
nachy
sdolet
cento
kanón
to fes
ani č

ského
temb
venie
Marii
veleb
Pánu
od n
i kar
Už s
To s
rusky
na n
z Le
že p
Taliá
To a
ich s
toho

delen
v svo
nému
totiel
Nech
pomá
ostáv

17.
14. s
nich
ďaku
vorw
A dá
sme
čo
deň
i tie
farní

v či
nov
dva
naš
opr
sta

tung, volá sa Brest Litovsk, tam sme prišli 27. aug. Ale predsa nám Pán Boh dopomáha, že Rus tak nachytr musel opustiť taký mocný festung, ani nedolel všetko popáliť. Koľko on zohabil metričných centov múky, mäsa a všetkého verpflegungu, municíu, kanóny vo festungu. Ja som to všetko opatrel, jaký to festung. Troje magazinov zpálili, ale keď už nemal ani času. Teraz ich ešte raz pozdravujem.

Richvaldský gazda Ján Kocur, obecný vojak iglovského etappen bataillonu, v svojej karotke z 15. septembra píše svojmu duchovnému: Milé a pekné pozdravenie najsamprv od milého Pána Boha i od Panne Marii. Potrónky nášho Uhorska a tak odomňa náš velebný Pane a duchovný otče. Ja som chvála milému Pánu Bohu zdravý. A píšem im, že som dostal novinky od nich i tú knižočku o pobožnosti k Srdcu Ježišovemu i kartečku na písanie. To im bars krásne ďakujem. Už sme sa vrátili z Rusii nazad, z mesta Brest Litovsk. To sme šli za jedenásť dní až do Ravarusky a z Ravarusky sme zase za dva dni išli až do Lembergu a furt na nohách. A teraz sme v Lembergu už tretí deň. Ale z Lembergu neznáme, kde nás obrátia. Ale tak čuje, ne, že pojdeme do Bukoviny alebo do Serbii alebo do Taliánska. To sme len tak na odpočinku v Lembergu. To akurátne neznáme, kde nás zašikujú. Pozdravujú ich srdečne Nedoroščik, Gurovič, Grivalski, bo sme do toho času ešte vše vjedno. S Bohom.

Richvaldský mládenec Jozef Pompa, ktorý je pridelený ku strojovým puškám 7. ulánerského regimentu, v svojej 10. sept. datovanej karotke píše svojmu duchovnému: Všetko, čo mi poslali, som dostal. Pozdravujem totich mladých chlapcov, čo ich odobrali za vojakov. Nech im bude Pán Ježiš na pomoc, aby nám prišli pomáhať totich Moskalov vyhnat z Galicii. Nech ni ostávajú duchovný otče zdravý.

Richvaldský gazda Ondrej Michna, ktorý slúži pri 17. polnom delostreleckom pluku, v svojej karotke z 14. septembra píše svojmu duchovnému: List som od nich dostal, i litánie, i tu knižku; to im bars pekne ďakujem. Doraz som im nemohol napísať, bo sme mali vorwärts veľký a potom sme zase mali kus rückzug. A dážď vše na nás padá a nesmierné je blato. A jak sme prišli ku tým ľuďom, kde Rus jeden rok prebýval, čo mal každý, s tým priletel ku nám. Akurát v taký deň sme prišli, v jaký deň Rusi tu prišli. Moskale ešte i tie mandle na poli pálili. Tak im ostávam ich verný farník.

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kresťan». «Kresťan» už cez XXII. dvaadvadsať rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov. Presvedčeny kresťan číta a predpláca len «Kresťana».

Prečo je užitočné jasenné preorávanie pozemku?

Rozvážlivý gazda nebude si myslieť, že dovŕšil svoje ročné práce, keď zemiaky už má vykopané a ozimínu zasiatú. Každú chvíľku, dokým len pluh možno opreť do zeme, bedlivý gazda nech vynaloží ku preorávaniu pozemkov pre jarné úrody určených. Jasenné oranie pozemkov je také dôležité, že ho všetkým našim gazdom čo najvrejšie odporúčame. Aby sa však o tej dôležitosti aj oni sami mohli presvedčiť, nakrátko objasníme im to dľa prirodzených zákonov.

Čerstvo preoraný pozemok má tú výhodu, že slnečné svetlo, povetrie a jeho teplota, rosa, dážď a sňah majú voľný prístup do zeme. Účinkovaním týchto prírodných mocností obohacuje sa pozemok tými hnojivými látkami, ktoré sú v samom povetří obsažené. Voda rozpúšťa tie pevné v zemi obsažené látky, ktoré by bez pôsobenia vody, tepla a povetria do korieňkov rastlín prenikať nemohly. Právom môžeme povedať, že jasenné preoranie pôdy je polovičaté pohnojenie.

Jasenným preorávaním pozemkov kynozí sa rozličná zelina, ktorá nielen že darmo vyžiera silu zeme, ale je ku zkaze aj jarnému oseniu. Lebo keď zem v jaseň nezorieme, tak od jaseň v zemi zakorenená zelina poschodí spolu s jatinou a škodí jej vzrastu.

Výhoda jasenného preorávania pozemkov záleží ďalej v tom, že pandravý, slimáci, myši, červíci a všakový drobnejší hmyz alebo hned v čas orania zkažu vezmú, alebo cez zimu o veľa ľahšie vyhynú preto, že v preoranej pôde nemajú takého bezpečného útulku, jako v pôde nepreoranej. V čerstvej oráčine dážďová voda bez prekážky hlbšie do pôdy prenikne a môže vytopiť ten všakový hmyz, ktorý by sa v nezoranej zemi ukrývať bol mohol.

Hlavná podmienka dobrej úrody je hlboké obrábanie pôdy, nech už ono stáva sa pluhom, rýlom alebo motykou. Lenže pohnutie hlbšej vrstvy zeme len tak sa stane osožným, keď táto mŕtvina mala dost času, aby odležala na povetří, aby tak pôsobením povetria svoju surovosť ztratila a úrodnou stať sa mohla. A jasenné oranie je teda aj z tohoto ohľadu odporúčateľné. Keby sme ale na jar pred samým siatim vyoralí mŕtvinu na povrch, tým by sme svoju úrodu takmer istej zkaze vystavili preto, lebo by v surovej, neodležanej mŕtvine dostatočnej výživy najst nemohla. Jasenným oraním teda zúrodníme aj mŕtvinu.

Najhlavnejší dôvod za užitočnosť jasenného orania však leží v tom, že aj ťažké hlinasté pozemky, keď ich v jaseň preorieme, vplyvom mrazu stanú sa sypkejšími a tak i schopnejšími ku výžive ktorýchkoľvek plodín hospodárskych.

Kto v jaseň náležite preoral pozemky svoje, ten potom na jar siať môže aj do znova nezoranej pôdy. Kto ale na jar ešte poznova zorie svoju roľu a tak jatinu vyseje do čerstvej, pohnutej zeme: ten iste v dobrej nádeji požehnanú úrodu očakávať môže.

Ďatelinisko ako paša pre ošípané.

U nás v Uhorsku je to ešte veľmi neobyčajné, aby ošípané pásli na Ďateliniskách alebo lucerniskách, lebo za jedno ani nevieme, že jako táto paša účinkuje na vývin ošípaných, zvlášte prasiec, za druhé zase bojíme sa toho, že ošípané popreryvajú nám Ďateliniská alebo lucernišťia a že takto budeme mať škodu.

Naproti tomuto v cudzozemsku ošípané všade najradšej pasú na Ďateliniskách alebo lucernišťiach a síce preto, lebo vedia, že sa na týchto pastvinách prasce veľmi dobre vyvíňujú.

Každé vyvíňujúce zviera vtedy rastie dobre, keď ho chováme dobrou potravou, takou, v ktorej je obsažené mnoho bielkoviny. V rastlinách tiež sa nachodí viac-menej taká látka bielkoviny, ako aká je biela časť vo vajci a o tejto bielkovine vajca každý človek veľmi dobre vie, že je ona veľmi záživná, že od nej aj dietky veľmi dobre rastú, ak ju často jedia. Z bielkoviny sa totižto tvorí mäso. Čím teda viac bielkoviny dostane volaktoré zviera, tým viac mäsa pribúda na ňom, alebo tým rýchlejšie rastie. Zpomedi všetkých rastlín, ktoré sa pestujú v našich gazdovstvách, v Ďateline a v lucerne je najviac bielkoviny. Toto je teda príčina toho, že sa na Ďatelinišťiach prasce tak dobre vyvíňujú; toto je príčina aj toho, že v cudzozemsku pre prasce zakladajú osobité Ďatelinišťia a lucernišťia, ktoré potom nekosia, lež upotrebujú ich za stále pastviská pre prasce.

Ani to neni pravda, že ošípané Ďatelinišťe popreryvajú, lebo ošípaná vôbec ryje len vtedy, keď na površí zeme nenajde potravu a keď je prinútená hľadať si ju v zemi. Ponevác však jemné výhonky trojky a lucerny ešte len aj mangulice veľmi rady žerú, preto na lucernišťiach a Ďatelinišťiach nebudú prerývať, ale budú obhrýzať čerstvé výhonky. Ostatne prerývaniu pôdy pastier môže predísť tým, že ošípané ne nechá dlho na jednom mieste, ale ich ustavične preháňa s jedného na druhé. V cudzozemsku, zvlášte v Anglicku každá ošípaná má v nose malú obrúčku a tak nemôže prerývať pôdu.

Čo má každý vojak bez pochyby vedieť?

Stoj! — (Halt ver da?) — Kto si?

Ja som alkohol — priateľ tvoj — ktorý celé národy blaženými činí!

Hm! Nuž a ako, čím chceš tie národy oblažiť, čím mieniš priateľstvo moje si vyziškať?

Tým, že okoštuješ moju tekutinul! Tak sa staneš blaženým. Chlipni si náležite a žiadnej viac bolesti nepocítiš; durkni si a múdrejším, vtipnejším sa staneš; potiahni si a zima ťa triasť nebude, ba čo viac, v žilách tvojich inšia krv kolovať bude.

Áno, keby reč tvoja pravdivá bola; — lenže to,

čo ty hovoríš, nenie pravdou. Ty strašne luháš. Ty naničhodníku — alkoholu — čo ľud ohlupuješ; ty vlastizradca, čo šibeň zasluhuješ. Marš — preč od nás! Lebo veď naše telesné sily soslabbuješ, modzgy kazíš, mravy naše na vnivoč obraciaš, tak že zabúdame starať sa o rodinu, o vlasť svoju. Ztrať sa zpomedzi nás, ty svet ohlupujúci vlastizradca! Ztrať sa zvlášte zpomedzi nášho vojska, o ktorom tak krásne a nádejne vyslovil sa Najjasnejší náš panovník, keď na jeho rozkaz v krátkom čase úplne sriadené, oduševnene tiahlo do boja. Slová Najjasnejšieho Kráľa nášho sú tieto: «Ja dúfam vo Všemohúceho, že vojsku nášmu dopraje víťazstva».

Áno, nie len v Boha dúfaj, Najjasnejší Kráľu náš, a e dôveruj i ľudu svojemu, ktorý pochopuje už pravebnú reč tvoju, odvracia sa už od zkazonosného alkoholu. Ľud tebe poddaný svojou miernosťou a striezlivosťou zvíťazí nad nepriateľmi svojej vlasti uhorskej a povšímne si nariadenia ministra vnútra a honvédstva, ktoré zakazuje vojakom do boja idúcim a raneným dávať opojné nápoje.

Pamätné sú ale i slová úplne nábožensky smýšľajúceho nemeckého cisára, Vilhelma II., ktorý v držanej ku námornikom reči dňa 21. nov. 1910 medzi iným i toto povedal: «Najbližšia vojna a bitka na mori vyžaduje od vás, drahí námorníci, silné nervy. Sila nervov rozhodne bitku. Však a e nervy naše kazí alkohol, zvlášte, jestli sme od útlej mladosti privykli k požívaniu alkoholu... Ten národ vo vojne vyhrá, ktorého synovia najmenej alkoholu požívajú... Jestliže vy, dôstojníci, mužstvo tak vychovávať budete, že si ono soškliví alkoholizmus, vtedy skutočne zdravých a rozumných bojovníkov mať budeme».

Krásna je i výpoveď grófa Häseler, ktorý bol veliteľom nemeckého vojska: «Od roku 1878 nepijem ani piva, ani vína a pálených nápojov vôbec nikdy som nepožíval.» Svoje zkušenosti vzhľadom na vojsko takto uverejňuje: «Človek bez požívania alkoholu tak v telesných, ako i duševných prácach o mnoho viac vykonať môže, a ani tak chytro neustane. Toto zkusuje človek v každom čase veku svojho. Pálenka ale najväčšia je zka za na svete, málo menšie zlo je i pivo; obidva tieto nápoje hatia človeka v prácach jeho, činia nás zunutých a zväčšujú smäd v nás».

Pamätihodné sú i slová p. Aug. Fischer-Colbrie, košického biskupa: «Alkohol mrhá peniaze. Úplná zdržanlivosť od liehovín v krajine, čo len na pár rokov, nahradí nám tú hmotnú škodu, ktorú nám terajšia vojna zapríčinila».

Takto hovoria panovníci, vodcovia ľudu a celým právom dvíhajú hlas svoj oproti zkazonosnému pôsobeniu alkoholizmu, lebo:

pre vojaka nenie väčšieho nepriateľa, jako je alkohol. Alkohol je najošklivejším zradcom vlasti.

Alkohol, ktorý sa nachodí vo víne, pive, v pálených nápojoch, ako: v sladkých likéroch, rume, koňaku a vôbec vo všetkých opojných nápojoch, je veľkou otravou. Každodenné požívanie alkoholu pod-

kopáva naše zdravie, pozbavuje nás telesnej sily; so slabuje v človeku chuť do práce, otupuje zvlášte jeho duševné schopnosti, dráždi jeho telo a hubí ho mravne. Požívanie opojných nápojov uvrhuje nesčíselných ľudí do väzenia a ešte viac do blázince.

Vojaci! Uvažujte len myslou svojou hrozné pustošenie alkoholu!

V Uhorsku zo 100 posúdených 70. prichádzajú do väzenia jedine pre alkohol; zo 100 zchudobnelých 50. chytajú sa žobráckej palice následkom užívania alkoholu; zpomedi 100 choromyseľných 30. strážia miestnosti blázince. V Uhorsku následkom nemierného požívania opojných nápojov vo veľkých rozmeroch vzniká sa pľúcna choroba; predčasné pády smrti tak u zámožných ako u chudobných s roka na rok vzrastajú. Väčšia časť detí rodičov alkoholistov už v útlom, detinskom veku odumiera alebo biedne vyrastá. Jediná nádej mnohej rodiny už v 30—35. roku do hrobu sa kladie a na tele silní mužovia v 56. roku veku svojho odobrajú sa do večnosti.

V Rakúsku žije 300 tisíc, v Nemecku 400 tisíc ľudí, ktorých politická vrchnosť čo korheľov vykázala. Len v samej Viedni roku 1907 bolo 2381 korheľov, a síce: 2076 mužských a 305 žien. V Korutánsku sa ustálilo len cez jeden deň 1574 mužov a 416 žien úplne opilých.

V Nemecku zomiera ročite 65 tisíc ľudí pre nemierné požívanie alkoholu. Nemecko-francúzska vojna r. 1870—71 pohltla 43 tisíc životov ľudských — koľko tu bolo náreku a zhubných následkov vojny. Ale o mnoho väčšie pustošenie zapríčiňuje požívanie liehovín! Veď ich ľudia bez miery do seba lejú a tak i seba i svoje deti do časej a večnej záhuby vrhajú.

V Uhorsku dľa štatistiky zhotovenej pred 10 rokmi minulo sa 3 milióny hektolitrov vína; 1½ milióna hektol. piva; 2 milióny a 500 tisíc hekt. pálenky v cene 1 miliardy korún. Koľko dobrého sa mohlo vykonať za tieto ohromné peniaze?

Na celom svete minie sa ročite asi 1 miliard 130 mill. litrov pálenky; 460 mill. hekt. piva. Varenie piva deje sa v 30 tisíc pivovaroch. Na pivo — tekúcim chlebom menované — premárnia ľudia, žiaľbohu, 24 miliard korún ročite, ačkoľvek v jednom litre piva je menej záživnej sily, ako v jednej polzemličke.

Požívanie alkoholu kazí, otravuje ústrojnosť tela. Pol litra čistého liehu naraz užitého naskutku usmrtí človeka, lebo lieh je otrava. Kto za 30 rokov každodenne vypije 2 poháre piva, ten vleje do seba behom 30 rokov 438 litrov čistého alkoholu. Kto vypije denne ½ litra vína, ten cez 30 rokov 547 litr. alkoholu do seba prijíma. Kto užije za 30 rokov len 2 deci pálenky denne, ten za ten čas vypije 1095 litrov otravy. Či sa potom máme čudovať, že si pri takomto spotrebovaní alkoholu 45—50-roční ľudia — alebo i starší — neduhy žalúdočné, obličkové priťahujú? do všelijakých chorôb ako srdeca, pľúc a mnohých iných upadajú? Či je potom div, že sa ľudia stávajú tak nervóznymi, že častokrát do blázince

prichádzajú a o samovražde premýšľajú? Ba ani na tom sa nečudujeme, že dietky takých rodičov predčasne zomierajú a keď aj zostanú pri živote, biedne dorastajú, nesúce k službe vojenskej a sú tak citlivé — nervózne — že sú nie vstave preniešť trpezlivo žiadon nedostatok. A to ináč ani nenie možno. Lebo pri takom nemiernom požívaní liehovín upadnú do chudoby, v biede živorí a tak v predčasný hrob sami sa vrhajú.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHYRNÍK.

Vyznačenie košického poštového zástupcu direktora. Jeho veličenstvo kráľ udelil košickému poštovému a telegrafickému direktorskému radcovi Kolomanovi Fazekasovi na uznanie výtečných služieb, konaných pred nepriateľom, rytiersky kríž rádu Franca Jozefa na stužke vojenského záslužného kríža.

Z biskupstva spišského. Skut. vnút. tajný radca, osv. p. biskup Alex. Párvy, v novšom obežnom liste pre tie dietky, ktoré sú potrebné ku gazdovstvu, určil nový školský rok od 15. novembra do 15. apríla. — Jakub *Bohinszky*, spiško-starovešský farár na odpočinku, dňa 8. septembra zlatú sv. omšu slúžil v starovešskom kostole. Z piatich, ktorí boli s ním odrazu vysvätení, žije len on sám. Blahoželáme príkladnému jubilantovi, ktorý v čas potreby ešte aj teraz horlivo pracuje vo vinici Pána.

Dar následníckeho páru trónu. Následník trónu arciknieža Karol Franc Jozef a arcikňažna Zita z príležitosti ich budapeštianskeho sdržovania sa obetovali pre budapeštianskych chudobných 10.000 korún.

Válečný deň bez liehu. Edmund Schürger, farár v spišských Batizovciach, predseda správy uhorského katolíckeho abstinentného spolku sv. Kríža, poslal k cirkevným a svetským hlavným vrchnostiam návrh, aby sa vydržoval deň bez alkoholu v záujme zmrzačených vojakov a válečných sirot. Dal by Pán Boh, aby sa to podarilo! U toho apoštola protiliehového pohybu dostať veľmi poučný slovenský vojenský protiliehový leták: «*Čo má každý vojak bez pochyby vedieť?*» 10 výtiskov stojí 50 halierov, 100 výtiskov 4 koruny. Rozširujeme tento spasiteľný leták čím vo väčšej miere.

Cirkevné sbierky pre zmrzačených vojakov. V kaločskom arcibiskupstve v auguste sriadená kostolná sbierka priniesla vyše 40.000 korún. V kostoloch baňskobystrického biskupstva 8. augusta sobsieralo sa 8634 korún; osvietený pán biskup dr. Farkas Radnai doložil k tomu obnosu 1366 korún.

Vojenské vyznačenie. Rezervný delostrelecký poručík Štefan Hönsch, syn spiško-kotterbachského banického direktora, dostal pre hrdinské chovanie sa pred nepriateľom odznak chvály (Signum laudis).

Obyvateľstvo Rumunska. Rumunsko malo v decembri minulého roku sedem miliónov 771.341 obyvateľov.

Arciknieža Fridrich za oslepnutých vojakov. Z Viedne oznamujú: Feldmaršall arciknieža Fridrich obetoval pre vojakov oslepnutých vo vojne 10.000 korún.

Nemecký cisár v Kowne. Z hlavného válečného stánu nemeckého oznamujú berlinskej Wolffovej agentii, že cisár Vilhelm pred pár dňami odcestoval na východný front, aby si znova obzrel Novogeorgiewsk a Kowno. Za hlaholu zvonov a za zvukov nemeckej hymny vťahol do Novogeorgiewska, v prostriedku ktorého je veľká citadella, do ktorej sa sprace 10.000 vojakov. Cisár po obzretí si v tejto pevnosti ukoristených 1600 kanónov, obzrel si pevnosti, zvlášte pevnosť č. 2., ktorú nemeckí landšturmisti útokom dobili. V Kowne na nádraží Hindenburg a Eichhorn víтали cisára, ktorý sa s Hindenburgom tu tiež za hlaholu zvonov a duneňa ukoristených kanónov na automobile zaviezol do mesta. Aj domorodých obyvateľov domy zástavami boli ozdobené a dietky pred cisárov automobil sypaly kvety. Po prehliadke vojska cisár išiel do rim.-kat. kostola, kde ho víтали všetci katolícki kňazi mesta. Cisár potom obzrel si pevnosti a večeral s Hindenburgom a veliteľom hradu Kowna genaráloberstom Eichhornom.

Narukovanie 18ročných. Honvédske minister vydal nariadenie, dľa ktorého r. 1897. narodení a odobratí landšturmisti, ďalej v smysle zákona vyslaní, ale medzi časom prepustení robotníci, kočišia, honci atď., jestli na assentírke landšturmistov boli uznatí za súcich ku zbrannej službe pri landšturme, dňa 15. októbra r. 1915. sú povinní narukovať. Toto nariadenie poťahuje sa aj na r. 1897. narodených rakúskych štátnych občanov, taktiež i na tých, ktorí v Bosne a Hercegovine majú príslušnosť a ktorých na assentírkach landšturmistov v krajinách sv. Štefana uznali za súcich k službe pri landšturme. Všetci, ktorých následkom dobrovoľného prihlásenia sa k honvédstvu, alebo ku spoločnej armáde už odobrali, bez ohľadu na rok ich narodenia, 15. októbra r. 1915. sú povinní narukovať. Landšturmisti, ktorí by dľa certifikáta do Nového Sadu (Ujvidék) mali narukovať, jestli sú k spoločnej armáde pridelení, majú narukovať do Pätikostolov (Pécs), jestli sú však ku honvédstvu pridelení, tak majú narukovať do Szabadky ku náhradnému bataillonu 6. honvédskeho pešieho pluku.

Urlaubovanie k jasenným prácam. Honvédske minister urlaubovanie vojakov mimo dosavadných nariadil i ku konaniu nasledovných prác: 1. k jasennej oračke a sejbe, ku prípraveniu pôdy pod jarné siatie; 2. ku lámaniu kukurice, kopaniu zemiakov, cukrovky a doháňu; 3. ku prácam okolo lanu a konopí. Že kedy sa začne urlaubovanie, to veliteľstvá honvédskeho okrese v porozumení s podžupanmi jednotlivých stolíc ustália. Na tento urlaub majú právo i ďalej slúžiaci poddôstojníci, ale len tak, ak patričný urlaubom svoj odchod na bojište nezamešká. Jestli slúžobné pomery dovolia, jedného vojaka i ku rozličným prácam možno urlaubovať. Ku pr. dostane urlaub ku jasennej oračke

a pozdejšie dostane urlaub i ku prácam okolo lanu a konopí. Ale táto zvlášte veľká výhoda poťahuje sa len na tých vojakov, ktorí sú predbežne nie súci ku službe na bojišti. Urlaub každý vojak môže prosíť na výsluchu. Prosba a obecné svedectvo neni potrebné. Pri urlaubovaní prednosť majú samostatní gazdovia, synovia samostatných gazdov, poľnohospodárski robotníci a majitelia viníc. Pri urlaubovaní za hraničnú čiaru považujú v Uhorsku mestá: Déva, Nagyszeben, Fogaras, Brasó, Kovászna, Csikszereda, Gyergyószentmiklós, Besztercze, Máramarossziget; v Horvátsko-Slavonsku a v južnom Uhorsku: Županje, Vinkovci, Vukovár, Dunaj po Titel, Fehértemplom, Lugoš, rieka Maroš po Dévu.

Vojenské vyznačenia v košickom 9. honvédskom pešom pluku. Na uznanie hrdinského chovania sa pred nepriateľom jeho velič. kráľ udelil kapitáňovi Štef. Békássymu rád železnej koruny s válečnou ozdobou, kapitáňovi Desiderovi Stekkerovi, nadporučikom Jozefovi Gyukovi a Alexandrovi Friedländerovi, (posledného po smrti stihlo vyznačenie) vojenský záslužný kríž tretej triedy s válečnou ozdobou, nadporučikovi Ernestovi Báróvi, strieborný Signum laudis a nadporučikovi Bélovi Czoczkóvi, bronzový Signum laudis. Na uznanie výtečne verného konania povinnosti pred nepriateľom so strieborným záslužným krížom na stužke medailly vyznačeni boli: hlavný zbrojmajster Jozef Lehóczky, zdravotnícky strážmajstri Gejza Jaschkó a Maximilian Elsner, hlavný účtovník Alexander Vass, účtovnícky poddôstojník Ján Ragály, kaprál Georg Kazsimir a lekársky sluha Ondrej Orandás.

Pozdravenie levočského pluku. Z príležitosti hrdinskosti levočského 85. pešieho pluku preukázanej pri ruskej obci Novoalexinie a obsiahnutého tam skvelého zdaru, telegrafične pozdravil hrdinský pluk podžupan v mene obecnstva spišskej stolice.

Slávený kapitáň. Z Tátraszéplaku oznamujú: V tátraszéplakskej nemocnici Červeného Kríža v rámci peknej slávnosti oddali Eduardovi Kuzskóvi, kapitáňovi 4. honvédskeho pešieho pluku, vojenský záslužný kríž tretej triedy s válečnou ozdobou. Hlavný lekár dr. Michal Guhr, veliteľ nemocnice, peknú reč mal k vyznačenému kapitáňovi, poukazujúc na tie veľkolepé vojenské zásluhy, za ktoré Kuzskó to vyznačenie dostal.

Drobné chýry zo Spiša. V Podolinci 3. septembra v noci zhorely tri stodoly za kláštorom Piaristov. — V Švedléri dostal sa trinásťročný Franc Rosner do kolies erárnej pily, kolesá dolámaly mu ruky a nohy, nešťastný chlapec zomrel medzi veľkými boľasťami v levočskej nemocnici. — V Mafašovciach dali sa dvaja gazdovia v opilom stave pre drevo do bitky, jeden z nich utrpel pri tom tak ťažké vnútorné úrazy, že v kěžmarskej nemocnici zomrel; rodina mrtvolu jeho dala doviezť do Mafašoviec. Veľmi smutné je to, že ľudia ešte ani teraz, počas hroznej svetovej vojny, nevstupujú do seba. Ako sa môže potom Pán Boh smilovať nad nami?!

Memento. V najnovšom čísle kňazského eucharistického časopisu čítame: Spišská diecesa odumretím Aurela Klinovskyho, penzionovaného direktora kapitulskej biskupskej katolíckej učiteľskej prípravovne, ztratila jedného zo svojich najhorlivejších, najprikladnejších kňazov. Tichý, horlivý a všeobecne úctný kňaz zomrel po dlhej a ťažkej nemoci 10. júla. Eucharistickému spolku bol on jedným najhorlivejším a najdávnejším údom v spišskej diecеси, ktorý nielen týždenne, lež aj denne viac hodín strávil pred sviatočným Ježišom. V riadnom, každodennom navštevovaní Sviatosti Oltárnej neboli vstave ho prekaziť ani ťažká nemoc, ani nepríjemné počasie. Pán Ježiš, ktorého tak veľmi miloval tu na zemi, nech mu dá večnú blaženosť! R. i. p.

Smrť hrdinov. Rezervný dôstojník Jozef Por, úradník spišskej úverkovej banky, kúpeľný tajomník v Starých Smokovciach, od jednej vybušiackej ruskej galky, tak ťažkú ranu utrpel na hornej čiaske nohy vo východno-haličských bojoch, že následkom toho o niekoľko dní zomrel v jednej leberskej nemocnici v 30. roku života svojého. Nebohý, ktorý pre svoju hrdinskosť ešte v novembri mimo radu povýšený bol za nadporučíka a okrem toho aj najvyššieho uznania sa stal účastným, vedel sedem rečí a bol celkom zbehlým v cudzo-premávkových veciach. — Elemér Hubay, účtovník spišsko-starovesského slúžnovského okresu, dľa výkazov ztrát medzi 9—12. májom hrdinskou smrťou zomrel. — Štefan Kovács, úradník krompašskej železnej fabriky, zástavník cis. a kráľ. 25. pešieho pluku, ktorý pre svoju hrdinskosť vyznačený bol striebornou medailou hrdinskosti, 2. marca hrdinskou smrťou zomrel na severnom bojišti v 25. roku života svojého.

Vyznačenie s odznakom Červeného Kríža u košicko-oderbergskej železnice. Náčelnický tajomník Mikuláš Hollán, hlavný dozorca Franc Nógrády, hlavný dozorca Ján Szigethy, železničný hlavný lekár dr. Gejza Ertl, železničný lekársky radca dr. Ernest Julius Holenia, dozorca Ottmar Czirkmann, hlavní kontrolóri Julius Kalabay, Béla Székes, Julius Vida a Fridrich Gerber, dostali od arcikniežata Franca Salvátora bezplatne čestný odznak Červeného Kríža druhej triedy na stužke medailly hrdinskosti s válečnou ozdobou.

Do talianskeho zajatia upadol Franc Hospotzky z Kézmarku, ktorý slúžil pri 1. honvédskom pešom pluku. Jeho karotka, ktorú dal na poštu 31. júla, došla do Kézmarku 9. septembra.

Vojenské povýšenie mimo radu. Julius Groó, kapitán cis. a kráľ. spoločnej armády, syn levočského mestského úradníka Štefana Groóho, na uznanie jeho výtečných služieb, mimo radu povýšený je za majóra.

Gemerská stolica za znovavystavenie karpátskych obcí. Gemerský stoličný výbor odhlasoval na vystavenie jednej šárišskej obce 5000 korún a spolu nariadil, aby na ten cieľ sriadená bola po stolici sbierka. Stoličné peňažné ústavy a podniky doteraz daly na ten cieľ 12.000 korún.

Rožňavská diecesa za zmrzačených vojakov. V malej rožňavskej diecеси sossbieralo sa 8. augusta pre zmrzačených vojakov 8939 korún. Navštvovatelia rožňavskej katedrály prispeli k tomu obnosu 1200 korunami. V katedrálke v ten deň sám biskup Ludvik Balás držal služby Božie a mal k veriacim oduševnenú vlasteneckú reč.

Drobné chýry zo Spiša. Fond k vystaveniu kěžmarskej nemocnice obnáša teraz 16.854 korún. — V Spišskej Belej hrnčiarska vdova Karolina Spitko, rodz. Hermel, pri robote na poli spadla z noh a hned nato vydala ducha svojého. — V spišskej stolici v mesiaci auguste udala sa aziatická kolera v Arnutovciach v jednom, v Štvrtku v jednom, v Tomašovciach v dvoch a v Harichoviciach v sedem pádoch. — V Magure 19. septembra padal sňah, vrchy byly až do druhého dňa biele. Pre ustavičné dážde niako nemôžu ubohí gazdovia dokončiť žatvu.

Vyznačenie vojenského lekára. Vojenský lekár Ján Dán, veliteľ spišsko-novovesskej cis. a kráľ. rezervnej nemocnice, vyznačený bol s čestným odznakom Spolku Červeného Kríža druhej triedy s válečnou ozdobou. Do novovesskej rezervnej nemocnice pridelení fireri Jozef Farkas a Adolf Gedeon dostali bronzový čestný odznak Červeného Kríža s válečnou ozdobou.

Do spišsko-novovesských (iglovských) škôl je zapísané 3032 žiakov a žiačiek. Rímsko-katolícka dievčenská občianska, obchodná a priemyselná škola má 183 žiačiek a síce prvá trieda 36, druhá 32, tretia 34, štvrtá 31, obchodný naukobež 45 a priemyselná škola 10. Rímsko-katolícka ľudová škola má 538 detí. V štátnej drevopriemyselnej oddielovej škole je 42 žiakov.

Válečné milodary. Relovská schránka Svätého Antona obetovala na válečné ciele Katolíckeho Karitásu 20 korún. — Spišsko-belanská výpomocná nemocnica Červeného Kríža v mesiaci auguste dostala milodarov 81. korún.

Na tretiu nemeckú válečnú požičku značili v prvej polhodine značenia jeden milliard korún.

Válečné milodary. Knieža Tasiló Festetich obetoval na znovavystavenie vojnou spustošených hornovidielckych obcí 3000 a pre siroty a vdovy padlých hrdinov 2000 korún. — Lipt.-sv.-mikulášski katolícki veriaci obetovali pre vojakov oslepnutých vo vojne 25 a pre zmrzačených vojakov tiež 25 korún. — Spišsko-belanskej výpomocnej nemocnici Červeného Kríža darovala obec Vyborna tri metr. centy zemiakov, 222 vajec a 6 chlebov.

V ruskom válečnom zajatí. Spišsko-belanský štátny učiteľ Jezef Medgyes, ktorý už deväť mesiacov žije v Rusku ako válečný zajatec, v svojom poslednom liste píše, že ho zamestnávajú pri regulovačných prácach rieky Don pri mori Azovskom. Aj to píše, že sa už naučil celkom dobre písať a čítať po rusky a že už aj dosť dobre rozpráva.

Kovu pre vojsko. Békéška stolica sossbierala pre vojsko kovu na štyri vagóny.

Mrtví a ranení.

(Pokračovanie.)

(Číslo, stojace za menom, označuje kompániu, v ktorej patričný slúžil. Za menom stojaci † znamená, že dotyčný zomrel a za menom stojaca písmena «z» znamená, že patričný je zajatý. Všetci, pri ktorých nieť žiadnej poznámky, sú ranení)

Zo 71. spoločného pešieho pluku trenčianskeho : Sučák Martin 14, Sulo Ján 1, Sulovec Martin 8, Sulovec Martin 16, Surovčík Matej 5, Svančar Michal 16, Svetlak Ignác 10, Svidraň Franc 6, Svirček Vendel 8 z., Svitek Matej 10, Tarabik Jakub 13, Taraj Ján 5.

Zo 72. spoločného pešieho pluku prešporského : Huisser Jozef 9 †, Husek Štefan 15, Hütl Karol 11, Janašovič Jozef 13, Jandrč Štefan 11, Janiček Štefan 16, Janotka Jozef 14 †, Josefovič Ján 11, Junarek Štefan 15, Jurkovič Ján (Hidegkut) 2, Kabelik Adolf 2, Kafka Ludvik 11, Kafka Robert 12, Kalanyos Jozef 16, Kalota Jozef 16 †, Kanovič Baltazár 11, Kapus Jozef 9, Karácsony Peter 11, Kasz Štefan 11, Kelecsényi Vincenc 13, Kelemen Michal 9, Kender Juraj 16, Kenyeres Ludvik 11, Kessler Matej 11, Kiác Franc 15, Kincses Ján 3, Kis I. Jozef 12, Kis II. Jozef 12 †, Kiss Pavel 9 †, Klč Jozef 3, Klčo Štefan (Moraván) 2, Klempa Jozef 3 †, Kmeto Pavel 12 †, Knezel Ludvik 15 †, Koczka Ludvik 15 †, Kockás Joachin 12 †, Kodnyek Franc 16, Kohalek Imrich 16 †, Kohn Mórić (Dunaszerdahely) 2 z., Kohn Robert 12, Kolarik Karol 12 †, Kolik Jozef 3, Kollár Jozef 15, Kollár Štefan 9, Kollarovič Ján 14 †, Komáromi Štedan 13, Kontra Štefan 11, Körmüves Ján 14 †, Kotrba Pavel (Dunaszerdahely) 2 z., Kovács Gejza 15, Kovács Vavríneć 9, Kovács Štefan 11, Kovács II. Imrich 9, Kovačik Michal 9, Kovačovič Imrich 14, Kovár Ján 9, Kovar Rafael (Csári) 2, Kozak Desider 16, Kozak Koloman (Nagysúr) 2, Kožuch Pavel 12, Krammer Árpád 3, Krchnavi Ondrej (Csejte, Nyitramegye) 2, Krčma Jozef 15, Krištofik Ján 11, Krištofik Jozef 16, Kubica Franc (Miava) 2, Kučera Max 12, Kudela Michal 9, Kukaň Ján 16, Kulesár Ernest 9, Kümmel Július 16, Kusi Jozef 11, Lakatos Jozef 9, Lampl Michal 16, Lantos Jozef 9, László Ignác 15 †, László Karol 16 †, László Ludvik 9, Lehna Jozef 16 †, Lelkeš Štefan 16, Lengyeltóti Andrej 11, Lévai Michal 12, Libor Jozef 9, Lichtenstein Jozef 16, Lima Ladislav 14, Lőczy Michal 9, Lőwy Izidor 15 †, Lőwy Ludvik 15, Lukáč Ján 16, Lukovič Štefan 16, Lukovič Viktor 9 †, Macho Ján 11, Mačkovič Ján 3, Macek Ján 11, Majko Michal (Nagymodró) 2, Majtony Michal 3, Mandli Franc 12 †, Maron Ambroz (Valtasúr) 2, Martisch Ján 2, Matis Martin 12, Matus Eliás 3 †, Maxian Michal 2, Meleg Štefan 16 †, Méry Ludvik jedenoročný dobrovoľník (Nagymácséd) 2, Mészáros Ferdinand 13, Mészáros Imrich 11 †, Mészáros Vavríneć 11, Mezey I. Ludvik 16, Mezey Imrich 9, Miček Pavel 16, Mihalek Jozef 9, Mihály Pavel 3, Miklašovič Franc (Alsőszerdahely) 2, Miklós Martin 14, Miklovič Jozef 13, Mikovič Štefan 13, Mikula Jozef (Vészka) 12, Miškovič Štefan 11.

(Pokračovanie nasleduje.)

Odpust na Hore Panny Marie v Levoči.

Ešte je v živej pamäti, že slávnosť, ktorá sa každoročne 2. júla na Hore Panny Marie levočskej odbavuje, tohoto roku pre nákazlivé nemoce, ktoré po horných stranách Uhorska rozmáhal sa začaly, bola pretrhnutá.

Mnohí ctitelia Marianskí, ktorí sa už na svätú púť vybrali a na milostnom mieste Matke Božej, Patrónke Uhorskej úctu preukázať túžili, v terajšom smutnom, ťažkom čase svoje vrúčne prosby i za svojich drahých synov, mužov a bratov na bojišti trpiacich pred trónom milostivej Matky predniesť si žiadali, boli odstránení, tak že sa s veľkým žiaľom a horkými slzami z polovice cesty domov vrátiť museli.

Tým, ktorí sa predsa cez hory a doly na milostivé miesto dostali, bolo vtedy oznámené, že sa všemožne usilovať budeme, aby za výnahrada prekazenej slávnosti, na deň najsvätejšieho Ruženca, to jest v prvú nedeľu mesiaca októbra (3. októbra) na Hore Panny Marie, tak ako 2. júla, sa odpust odbaviť mohol.

Poriadky už sú porobené, duchovní otcovia sú povolani, aby všetci, ktorí na slávnosť sv. Ruženca do Levoče priputujú, už v sobotu svätých sviatostí účastní byť mohli.

V nedeľu ale z milosti všemohúceho Pána Boha slávna processia z farského kostola o 9. hodine ráno pohne sa na Horu milostivú, aby táto slávnosť k úcte Panny Marie, Patrónky Uhorskej, čo možno najskvostnejším spôsobom odbavená bola.

●●●●●●●●

**Oznamy prijíma
administracia**

„Krestan“

BUDAPEST,
Szentkirályi-utca 28.

●●●●●●●●

Pýtajte si

zdarma a franko
môj hlavný cen-
ník opatrený so
4000 vyobraze-
niami hodín, zla-
tého a striebor-
ného tovaru, hu-
debných nástro-
jov taktier to-
varu z ocele a kože, ako aj
rôznych toaletných a iných
v domácnosti potrebných
článkov, zbrane atď.

**Prvá dielňa hodín
Ján Konrad**
c. a k. dvorný zásielca
Brüx číslo 717. (Čechy.)
Nicklové-Roskopf hodinky
K 3.90; 4.20; 5.—
Strieborné hodinky K 8.40.
Nicklový budíček K 2.90.
Budíček s duplovaným zvon-
kom K 4.—

Zasielanie s poštovou do-
bierkou. Žiadne riziko.
Zámena povolená alebo
návrat penazí.